

JANNE J.U.U. LAINALHA

JOTAIN TAKAISIN KORVELLE

VAIKEUKSI,
KOHDISTA
KATSETTA

JOTAIN TAKAISIN KORVELLE

JANNE J. U. U. LAINALIHA

Jotain takaisin Korvelle

Romaani

LAINALIHAN MUUTA TUOTANTOA

V-uskon profetia, romaani, BoD, 2019

- kertomus vulvauskonnosta, matriarkaatista ja sen kohtalosta

Oleminen on outo olio, novelleja, BoD, 2019

- tavallisen ihmisen kohtaamisia filosofian kanssa

© 2021 Janne J. U. U. Lainaliha

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

Kirjatilaukset: www.bod.fi

ISBN: 978-952-804-479-6

*"Eläinten kanssa, luulen, voisin elää, tyytyväisten, tyynten,
Ma niitä katselen ja katson kauan,
Ne nurisematta ovat oloissansa,
Yön pimeässä eivät valvo, itke syntejäänsä,
Velvollisuuttaan Luojaa kohtaan ikävästi pohdi,
Ei kyltymätön ole yksikään, ei halu omistukseen niitä hullaannuta,
Ei polveansa taivuta ne toisilleen, ei sukulaisellensa ammoiden eläneelle,
Ei arvokas, ei onneton niistä yksikään päällä maan."*

(Walt Whitman; suom. A. Hollo)

*"Kärsimykset opettavat meitä hymyilemään ja onnettomuudet leikkiä
laskemaan." (Kerttu Wanne)*

"Kun ihminen pelkää poikkeavuutta, hän pelkää itseään."

(Tito Colliander)

1.

Korven Urheilijoiden järjestämissä iltamissa oli konserttiosuus. Pikkukaupungissa syntynyt ja siellä lomaileva, valtakunnallisessa kritiikissä lupaavaksi mainittu nuori pianotaiteilija Pekka Paasonen oli pyydetty pääesiintyjän lämmittelijäksi. Tällä tavalla urheiluseura halusi – paikallislehdessä julkaistun puffin mukaan – osoittaa kulttuurista monipuolisuuttaan, sekä ottaa kantaa yleisönosastolla vellovaan polemiikkiin, joka koski Korvesta muualle muuttaneiden mahdollista ylpistymistä suuressa maailmassa. Puffissa korostettiin, että Paasonen oli suostunut esiintymään ”kotiseutuhintaan”.

– Alkajaisiksi pianisti Paasonen esittää Chopinin *plerudin*, kuulutti tilaisuuden juontaja insinööri Aarno Repo. – Ja sitten vuoron saa Korven oma poika, hanuristi Aimo ”Ami” Kivi!

Satapäinen yleisö taputti innokkaasti käsiään.

– Ja nyt se *plerudi*. Pyydän hiljaisuutta.

– Preludi, Paasonen kuiskasi Revolle mennessään istumaan flyygelin ääreen.

– Niin, Chopinin *plerudi*.

– Kenen? joku yleisöstä kummasteli vierustoverilleen.

Paasonen kohotti kätensä koskettimiston ylle. Hän tunsii iloa ja ylpeyttä: vihdoinkin hän voisi antaa jotain takaisin merelliselle syntymäkaupungilleen. Hän oli viettänyt siellä lapsuutensa ja osan nuoruuttaan. Se oli loppujen lopuksi ollut valoisaa aikaa, etäältä katsottuna. Nyt korpelaiset saisivat nähdä, että hattukyläksi pilkattu paikkakunta oli pystynyt kasvattamaan tällaisenkin musiikki-ihmeen. Niin hän antaisi hyvän kiertää.

Hän alkoi soittaa. Preludi *Es-duuri*, *Sadepisarat*, oli Chopinin tuotannon helmiä. Asiantuntijoiden mukaan se vetosi tunteisiin intohimonsa voimalla ja syvyydellä. Se lähti liikkeelle rauhallisesti, basso myötäili kirkasta melodiaa, josta tummat tunnelmat

vähin erin nousivat esiin. Kuulijan silmien editse kulki jokin kohtalokas näky, ehkä aave. Oli kuin joku kuolleista munkeista astelisi ohitse hautajaissaattueessa. Sadepisarat takoivat kiveä. Teos oli mielikuvitusta siivittävä, runollinen, soinnutukseltaan persoonallinen, melodiikaltaan omalaatuinen ja nerokas. Siitä kuvastui luojaansa sielun rikkaus ja suuruus, syvä inhimillisyys, rikkaus ja herkkyyys, salainen ihmettely kuljettaessa uusia teitä: eleganssi yhdistyi kansanomaiseen. Haamunäky kohosi esiin vielä kaksi kertaa, kadoten lopullisesti. Preludi palasi alun rauhaansa teemaan. Kirkas isku aloitti tyyntymisen, täyttymyksen kaltaisen raukeamisen loppuun. Se oli puhdasta musiikkia. Nousuillaan ja laskuillaan se velloi kuin meri, vietellen rannalla seisijan kauneuselämykseen ja *katharsikseen*.

Paasonen esitti teoksen täydellisesti. Se kesti 5,5 minuuttia. Yleisö taputti kohteliaasti. Joku oli ehtinyt nukahtaa. Joidenkin kasvoilta kuvastui sääli: tuohonko se edesmenneen kenkäkaupias Paasonen ottopoika on tarvinnut elämänsä?

Sitten tuli iltamien pääesiintyjän vuoro. Kivi soitti haitarilla *Säkkijärven polkan*. Esitys oli typerä ja hengetön. Yleisö taputti raivokkaasti käsiään, nousi seisomaan ja taputti lisää. Kuului jopa *bravo*-huutoja suuren maailman tyyliin. Kiven riemuvoitto päättyi kukitukseen. Liikuttunut juontaja tituleerasi hanuristia asialleen omistautuneeksi taituriksi, joka aina, ikinä pettämättä tarjosi yleisölleen luonnollista musiikkinautintoa.

– Niinhän se on, myönsi Kivi ruusupukettinsa takaa, – että todellinen musiikki ei tee levottomaksi, vaikka paneekin jalan heilumaan.

Iltamista poistuva *Korven Sanomien* päätoimittaja Ismo Pajala oli – jälleen, voitaneen sanoa – moraalisen dilemman edessä. Konserttiosuus kaksine esityksineen tuntui tarjoavan loistavan vastakkainasettelun mahdollisuuden, mikäli haluaisi valottaa Korven kulttuurielämän tilaa. Mutta pitäisikö sittenkin noudattaa turvallista linjaa ja olla varsinaisesti sanomatta mitään? Ei

Korven Sanomien tehtävänä ollut muuttaa asioita, sen kuului olla konservatiivinen, konsensusta säilyttävä ja yhteiskuntarauhaa ylläpitävä, olivat lehden omistajat hänelle alati painottaneet. Sen takia esimerkiksi Suomessa konserttikiertueella olleiden ja Korvessa lounastaneiden viulisti Mullovan ja pianisti Jordanian tuoreita loikkauksia Ruotsiin ei ollut saanut mainita, vaikka ne olisivat antaneet tenhokkaan näkökulman lehdessä käytävään Korvesta poismuuttaneiden ylpistymiskeskusteluun. Muutto ei aina johtanut ylpistymiseen, vaan syvään helpotukseen.

Taiteilija Paasosen ja rahtari Kiven esitysten kirkuva ristiriita ja laatuero suorastaan korvensivat keski-ikäisen päätoimittajan radikaalia sisintä.

2.

Seuraavana päivänä Repo haki Paasosen tutustumiskäynnille tehtaalleen. Hän oli puoliväkinä saanut pianotaiteilijan suostumaan tuumaan. Leikkisästi hän selitti haluavansa todistaa tälle, että ihminen voi menestyä, vaikkei jättäisikään syntymäkaupunkiaan. Samalla hän pyysi anteeksi käytöstään Korven Urheilijoiden iltamissa. Hän tunsu korpelaiset. Preludin väärin lausuminen oli ollut sopimaton vitsi. Mutta vaikka hän arvosti korkeakulttuuria, hän oli samalla tavallisen ihmisen puolella sydänjuuria myöten. Hänen oli täytynyt ajatella kokonaisuutta, myönteillä yleisön ennakkoluuloja usuttaakseen sen ostamaan paljon arpoja. Niiden tuotolla vasemmistolainen urheiluseura näet joutui pääosin ylläpitämään toimintaansa. Kaupungin päättävissä elimissä oli edellisenä vuonna tapahtunut jotain kähmintää. Avustuksia oli leikattu rajusti ja epäoikeudenmukaisesti. Korven Urheilijat oli tavallaan tehty kädettömäksi. Mutta vielä se siitä nousisi.

Ja asiasta toiseen: hän oli aamulla lukaissut *Korven Sanomien* pääkirjoituksen. "Musiikkikulttuurimme tervettä kaikkiruokaisuutta osoittaa, että meille maistuu niin Chopinin 'plerudi' kuin kansansävelmä *Säkkijärven polkka*." Lehden ironinen heitto, tai pitäisikö käyttää Pajalan termiä "salaviisas täky", oli tehtailijan mukaan taidemusiikin selkävoitto.

Revon kukoistava tehdas Mittamuotopelti valmisti tilaustyönä yksilöllisiä tiskipöytiä, veneiden kalusteita, kylttejä, ynnä muuta. Meteli oli melkoinen. Paasosen oli pantava kuulosuojat ja kypärä. Lyhyenä ja laihana, liian suuri kypärä päässään hän näytti kookkaan, karvaisen insinöörin rinnalla lapselta. Hän ei kuullut läheskään kaikkea, mitä tämä selitti.

Jonkun muita isomman ja hyvin meluisan koneen kohdalla hän ei kuullut kerta kaikkiaan sanaakaan. Kohteliaisuuttaan

hän nojasi masiinan pöytämäiseen tasoon tarkastellakseen sitä lähempää. Samassa laite liikahti ja haukkasi. Paasonen kohotti veriset kätensä. Niissä ei ollut enää sormia. Hän pyörtyi.

3.

Korpelaisen mikrotukihenkilö Kalle Helmisen viljelypalstalle Hepskultaan kasvoi epätavallisen iso lanttu. Aluksi vain toiset palstaviljelijät ja lähiön asukkaat ihmettelivät sitä – sillä se oli tosiaan ennennäkemättömän suuri, yli puoli metriä kanttiinsa. Sitten paikallistelevisiosta soitettiin ja pyydettiin päästä kuvaamaan ihmejuurikasta. Valtavan lantun saattaminen kaikkien kuntalaisten tietoisuuteen olisi yleinen etu, perusteli maireaa-ninen toimittaja. Ihmisillä oli oikeus tietää. Helminen suostui lopulta, kieltäydyttyään ensin kolme kertaa. Toimittajan luvatta mukanaan tuoma biologi arveli juurikasta mutaatioksi, geenivirheeksi. Ohjelmassa esiintyi myös asiantuntijan mäyräkoira, josta lihava biologi sanoi, ettei liiku minnekään ilman sitä. Kun kamera suljettiin, Helminen kysyi toimittajalta vittuilumielessä, oliko hänelläkin oikeus tietää; voisiko hän nyt vuorostaan tulla nuuskimaan neiti reportterin yksityisasiaita?

Paikallistelevision ohjelman jälkeen *Korven Sanomat* halusi tehdä jutun (*human intrest*) jättiläislantusta ja sen kasvattajasta. Sillä kertaa Helminen kieltäytyi ehdottomasti. Mutta vahinko oli jo tapahtunut ja rauha menetetty palstaviljelyalueella. Kasveja tallautui utelioiden jalkoihin. Tuskin hirvetkään saisivat pahempaa hävitystä aikaan, Helminen liioitteli jollekin töllistelijälle. Hän askaroi narusta ja oksista aidan lanttunsa ympärille tietäen jo etukäteen, ettei se riittäisi. Minä tahansa yönä paikallistelevision Lanttu Maxiksi ristimä julkkisjuurikas voisi joutua ilkeiden kohteeksi.

Asiattomien parveilu ja ennalta arvattavat kysymykset ”viherpeukalon salaisuudesta” tympäisivät Helmistä näkyvästi, samoin kuin pyytämättä tullut julkisuus. Hän ei pitänyt lantun superkasvua omana ansionaan. Hän oli kylvänyt poikkeusyksilön samasta pussista kuin muutkin lantunsiemenet. Hän oli

kastellut, lannoittanut, perannut ja harventanut aarin kokoista palstaansa aivan tavalliseen tapaan, siten kuin puutarhakirjassa neuvottiin. Jättiläismäinen lanttu oli sattuma, tai onnettomuus, joka olisi voinut osua kenen tahansa kohdalle. Hän ei edes tien-nyt, oliko se syötävä. Sehän saattoi olla piloille puutunut. Ei, ei hän osannut sanoa mitä hän sille tekisi, kun sadonkorjuun aika koittaisi. Ja ilme jatkoi: suksisit jo vittuun siitä häiritsemästä.

Helminen rupesi käymään palstallaan vain pikaisesti töiden jälkeen tarkistamassa tilanteen ja vähän perkaamassa. Heti kun joku superlantun ihmettelijä lähestyi, hän jätti hommat sikseen ja pyöräili asunnolleen, pakeni paikalta kuin prinsessa Diana, joka oli juuri kuollut paparazzien tunkeilun takia. Eräs kanssa-viljelijöistä, hitsari Mäkelä, luonnehti hilpeyttä herättäen, että Helminen oli kuin peura ajovaloissa havaitessaan jonkun tal-lustavan kohti maapalaansa, joka sijaitsi muista hiukan erillään vuokrapellon itäkulmassa. Lantun vartiointia Helminen ei edes harkinnut järjestävänsä, vaikka sitä hänelle ehdotettiin.

4.

Viisi vuotta tapaturman jälkeen nyt 25-vuotias Paasonen oli yhä Korvessa. Hän asui tehtailija Revon luona omakotitalossa, maksoi nimellistä vuokraa ja kävi töissä Mittamuotopellissä. Hänen tittelinsä oli apulaisjohtaja.

Repo oli saanut kovat sakot puutteellisista työturvallisuusjärjestelyistä. Hänet oli myös tuomittu maksamaan uhrille 60 000 markan vahingonkorvaus. Hän oli heti sanonut tuomarille, ettei se riitä. Hänhän oli tuhonnut kokonaisen pianotaiteilijan uran, eliminoinut ehkä pohjoismaisen Alfred Brendelin. Vasta raastuvassa hän oli saanut tietää, miten harvinaisen lupaavana Paasosta oli oikein pidettykään. Kirurgisesti takaisin istutetuista sormista ei enää tulisi soittajan instrumentteja. Ja Paasonen ei osannut tehdä mitään muuta. Hän oli koko ikänsä, viisivuotiaasta asti, istunut pianon ääressä.

Vastoin todennäköisyyttä miehet olivat ystäväystyneet yliopistollisessa keskussairaalassa Helsingissä. Tummatukkainen, kaljuuntuva, silmälasipäinen Repo vieraili siellä päivittäin kriittisinä alkuaikoina, kun ei vielä tiedetty, miten sormet alkaisivat pelata. Potilaalla oli tuloksia odotellessa vaikeuksia päästä irti masennuksesta. Puolet vanhemmasta Revosta oli kehkeytynyt lohduttaja ja isähahmo. Paasosen ottoisä oli kuollut sydänkohtaukseen pojan ollessa kuusivuotias – ja 12 vuotta myöhemmin ottoäidin oli vienyt mukanaan manalaan juoppo autoilija.

Ystävyys suhde oli saanut varsinaisen kipinänsä siitä, kun Repo oli alkanut lukea kädet paketissa makaavalle pianistille de Bottonin kirjaa *Filosofian lohdutukset*. Tehtailija oli harrastanut filosofiaa jo 10 vuotta.

Viisaustieteen harrastus oli syntynyt traumasta. Revon työnantaja Korven Aaltopeltikosmos oli tehnyt konkurssin. Laman

aikana ei tulevaisuudennäkymiä juuri ollut. Hän ei ollut ennen ollut työtön. Hän oli tuntenut itsensä arvottomaksi. Tuttavan neuvosta hän oli hakenut lohtua stoalaisuutta kuvaavasta kirjasta ja huomannut, että filosofia voi tosiaan lohduttaa, joskin se vaikeaselkoisuutensa takia ensin herätti myös raivoa. Sitkeästi yhä uusia kirjoja lukemalla, sivistyssanastoa käyttäen, hän oli viimein alkanut tajutakin jotain lukemastaan – ja lopulta jopa tavallaan ryhtynyt keskustelemaan kirjoissa esiteltujen tai niissä puhuvien filosofien kanssa. Hän oli ymmärtänyt, miten monilla erilaisilla perustelluilla tavoilla itsestään selviltäkin tuntuvat asiat voitiin nähdä. Kärsivä ihminen oli usein kapean näkökulmansa ja niukan käsitevarastonsa vanki. Äidinkielen-taitoa kohentaen voi laajentaa maailmansa rajoja. Näkökulmaa ja/tai näköalaa vaihtaen suurestakin onnettomuudesta saattoi sukeutua mahdollisuus.

Paasonen oli Revon tavoin nokkelaälyinen. Pian he pystyivät melko tasavertaisesti keskustelemaan Revon ääneen lukemista tekstinpätkestä, kunhan tehtailija ensin suomensi sivistyssanat. Potilaan henkinen toipuminen alkoi siitä. Hänelle tavallaan valkeni, että maailmassa oli muutakin kuin musiikki ja sormet. Ja hän teki selväksi, ettei syyttänyt Repoa mistään eikä tuntenut kaunaa. Järkevästi ja kiihkottomasti ajatellen tapaturma oli ollut hänen oma vikansa. Hän oli toki nähnyt, että tiskipöydän prässäyskone oli toiminnassa. Hajamielisyyttään hän vain oli unohtanut sen kohtalokkaaksi hetkeksi. Eikä se ollut suinkaan ensimmäinen kerta. Hänellä oli 19-vuotiana ollut autokin tovin verran. Mutta tajuttuaan, että oli sitä ajaessaan monasti muissa maailmoissa – kilometri toisensa jälkeen taittui ympäristöä havaitsematta – hän oli kaikkien turvallisuuden vuoksi luopunut autoilusta.

Lopulta oltiin siinä pisteessä, että syyllisyydentuntoinen ja perheetön Repo tarjosi Paasoselle toipumispaikan kodissaan. Eikä pianisti pitänyt tarjousta epäasiallisena tai liioiteltuna.

Paasonen tunsu vuokraisäntänsä jo aika hyvin muuttaessaan tämän puutaloon: krooniset vatsavaivat, tavan huokailla ilman selkeää syytä, naispelon, haluttomuuden jäädä kiittollisuudenvelkaan. Hän tiesi myös, että Repo piti saunomisesta, oluesta, pesäpallopelin katselemisesta, maksamakkarasta ja kasvimaan viljelemisestä, ja oli nuorena ujoudestaan huolimatta haaveillut näyttelijän urasta. Ja että Revonkin vanhemmat olivat kuolleet. Ja että tehtailija ihaili rousseaulaista romantiikkaa ja tunnetta, mutta eli kantilaisen rationalismin ja velvollisuusopin mukaisesti. Filosofi Kantin hengessä hän pyrki ”tekemään vain tekoja, joista voisi tulla yleinen laki”. Järkeään kehittämällä hän halusi päästä eroon ”itse aiheutetusta keskenkasvuisuudesta”, jonka Kant väitti vaivaavan lähes koko ihmiskuntaa.

Pikkukaupungissa vanhapoika Repoa alettiin tietenkin heti epäillä homoseksuaaliseksi, kun hän otti asuinkumppanikseen vaalean, kiharapäisen, nätin Paasonen. Oli alle 20 vuotta siitä, kun miesten välinen seksi oli ollut rangaistava teko. Ja se oli yhä, ainakin *Janten lain* vaivaamissa peräkyllissä, sairauksien epävirallisella listalla. Siitäkin saattoi jo arvata, ettei Paasonen ja Revon nyt yhteiseksi mieltämä peltiprässihaaveri jäisi heidän ainoaksi onnettomuudekseen.

Paasonen pääsi poikuudestaan Revon luona. Hän oli piirteiltään ja käytökseltään naismainen, eikä ollut varmaa, halusiko hän naisia ”siten kuin miehen kuului”. Hän selvisi kuitenkin kunnialla Revon pääkaupungista molempien iloksi tilaamasta feminiinistä ammattilaisesta.

Taidemusiikkia entinen pianisti ei sietänyt enää kuunnella, ei ainakaan pianolla soitettua. Hän pysyi myös poissa Korven kadulta ja seuraelämästä. Hän tunsu olevansa sammunut tähti, pettänyt lupaus. Häpeän lisäksi hän pelkäsi kohtaavansa vahingoniltoa tai vielä pahempaa: sääliä.

Repo ei antanut ujoutensa estää juontokeikkoja, joita hänelle tarjottiin hänen charminsa ja karismansa tähden. Homoepäily

Kaksi Korven pikkukaupungin miestä, filantrooppi ja psykopaatti, haluavat antaa jotain takaisin yhteisölle. Toinen tekee hyvää, toinen paha. Molemmat yltävät elämässään sellaiseen, mistä monet vain haaveilevat. Mutta kumpi on oikeassa? Ja onko vastaus itsestään selvä?

"Olisi hyvä, Paasonen pakinoi, jos ihmiset elämänsä moraalisia ja muita pulmatilanteita ratkoessaan eivät pohtisi hyötyjä, velvollisuuksiaan tai hyveluetteloita, vaan tekisivät päätöksensä sillä perusteella, miten kiehtovia ne ovat."

Janne J. U. U. Lainalihan kolmas, filosofiapitoinen kirja, on edeltäjiensä tavoin humoristinen, pisteliäs, absurdi, älykäs ja omaleimainen. Se kyseenalaistaa, kysyy ja ihmettelee.

